

Voorwoord

Binnenkort bezoek je met je klas de voorstelling Talking Hands van Het Filiaal theatermakers. In deze online docentenhandleiding geven wij je praktische tools om meer te halen uit het bezoeken van onze voorstelling. Hier vind je alle lesopdrachten, instructies en/of video's om zelf in de klas mee aan de slag te gaan.

Hieronder kun je de 'docentenhandleiding' downloaden en eventueel uitprinten.

Het lesmateriaal bestaat uit:

Voor de voorstelling:

- Voorbereiding Voorstellingsbezoek (± 40 min)
- Spelregels Theaterbezoek (± 5 min)

Na de voorstelling:

- Nagesprek (± 15 min)
- Kijken (± 15 min)
- Doen (± 30 min)

We raden je aan om voor je aan de slag gaat de praktische tips te lezen. Hieronder vind je de docentenhandleiding die je kunt downloaden en uitprinten voor jezelf. Daar staat per slide beschreven wat je met de kinderen kunt doen. Alle opdrachten kun je direct via het digibord in de klas bekijken.

De belangrijkste redenen voor het aanbieden van dit lespakket zijn:

- Nieuwsgierigheid wekken voor wat er komen gaat
- Het kijk –en luisterplezier vergroten
- De theaterbeleving verdiepen
- Inbedding door activiteiten aan te laten sluiten bij verschillende leergebieden

We vinden het heel fijn om je feedback te horen op ons lesmateriaal, deze kun je sturen naar educatie@hetfiliaal.nl

Veel plezier alvast.

Het Filiaal theatermakers

Voor de voorstelling

Doel

De kinderen voorbereiden op het voorstellingsbezoek en de nieuwsgierigheid prikkelen.

Kerdoel 54 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren taal, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Benodigheden

Digibord

Tijd: 42 minuten

Bekijk de poster

1. Bekijk de poster: Vertel de leerlingen dat jullie binnenkort naar de theatervoorstelling *Talking Hands* van Het Filaal theatermakers gaan en laat de poster zien (deze is met de post gestuurd).

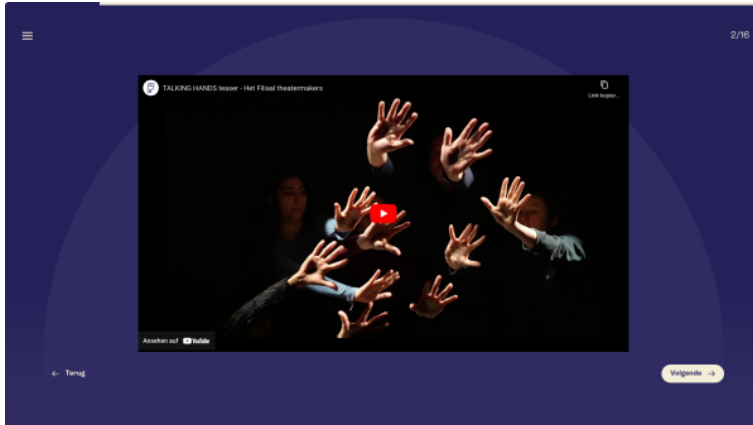
- Wat zie je allemaal?
- Wat valt er op?
- Waar zou de voorstelling over gaan denk je?
- Wat betekent 'Talking Hands'?

Over de voorstelling: Vertel dat de voorstelling ook voor jou een verrassing is, maar dat je al een beetje gehoord hebt waar het over gaat:

Handen geef je. Met handen maak je contact, met elkáár en met de wereld. Handen tasten af, voelen voorzichtig of het niet te heet is. Of te koud. Ze kunnen teder zijn, maar ook tot vuisten samenballen. Handen zitten vol met eelt geschreven verhalen. Met handen reis je door de tijd, van de handafdrukken in oude grotten naar onze handen op toneel die stil gebaren.

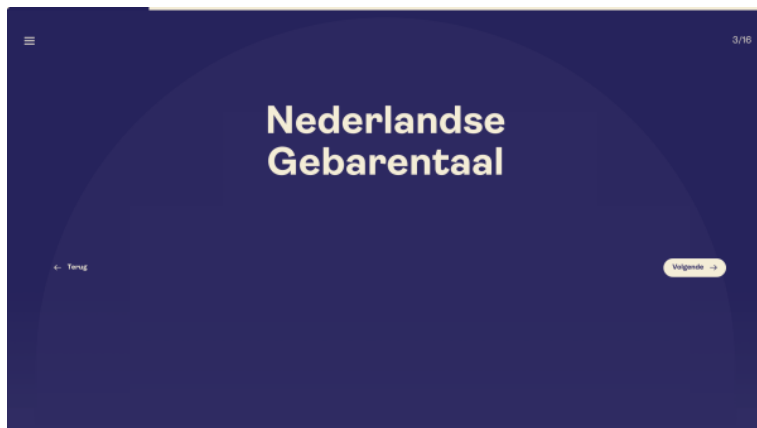
Talking Hands is een bijzondere cross-over voorstelling, waarin Nederlandse Gebarentaal (NGT) op een bijzondere manier geïntegreerd wordt. Een veelzijdige cast met heel verschillende achtergronden werken samen als vijf vingers aan één hand.

Boekentips: in het boek *Handen*, door topfotograaf Basil Pao, maak je een reis om de wereld in 200 handen!

Bekijk de teaser

Vertel de leerlingen dat ze alvast de teaser - een voorproefje van de voorstelling - kunnen zien. Bespreek kort even wat jullie hebben gezien.

Nederlandse Gebarentaal

Doel

Kinderen maken spelenderwijs kennis met de Nederlandse Gebarentaal.

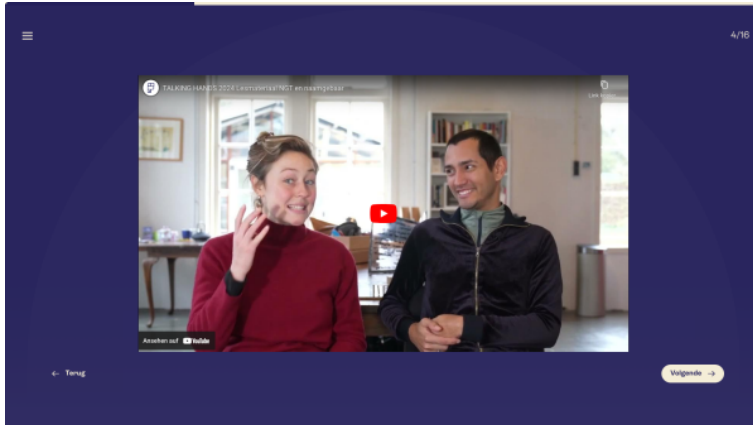
Kerdoel 54 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren taal, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Nederlandse Gebarentaal (NGT)

Als je doof of slechthorend wordt geboren of je hebt een broer of zus die doof of zeer slechthorend is, dan wordt er in je gezin vaak ook Nederlandse Gebarentaal gesproken en word je tweetalig opgevoed. Wist je dat NGT een officiële taal is? Net als Spaans, Turks of Marokkaans?

Nederlandse gebarentaal is een belangrijk onderdeel in de voorstelling. Net als andere talen in Nederland, zoals het Fries, heeft NGT een eigen rijke cultuur en ook, bijvoorbeeld, humor die alleen in het NGT werkt. Het is niet altijd zo geweest dat gebarentaal als een volwaardige taal werd beschouwd; 40 jaar geleden was het spreken van gebarentaal soms zelfs verboden.

Bekijk de video

Bekijk de video

In dit filmpje vertellen Eileen en Mauricio over NGT en leggen ze uit hoe hun naamgebaar ontstaan is. Een gebaar voor je eigen naam is heel persoonlijk. Het is een eigen invulling die past bij jou en dus meer dan alleen maar de letters spellen.

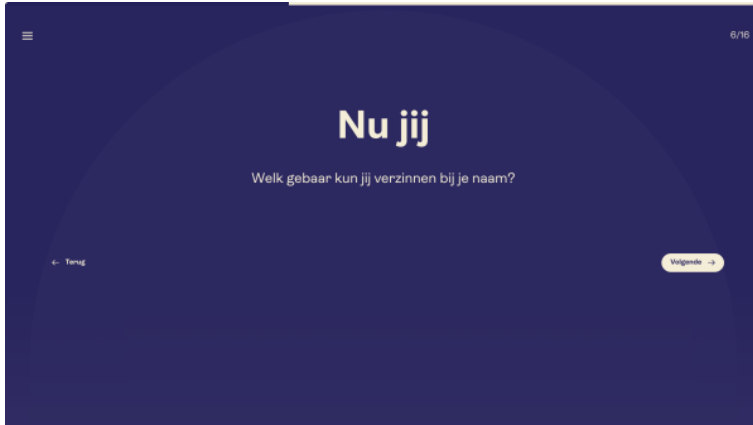
Bekijk ook het online Gebarenwoordenboek van het
Nederlands Gebarentrum:

www.gebarentrum.nl/Gebarenwoordenboek

Nu jij

Bekijk de afbeelding en laat de kinderen hun naam spellen. Doe het eerst voor met je eigen naam.

Nu jij

Doe zelf eerst een zelfverzonnen naamgebaar voor voor de klas en laat de klas raden waarom het bij je past. Laat nu de leerlingen hetzelfde doen.

Naar het theater gaan

Doel

Leerlingen maken kennis met de 'spelregels' van een theaterbezoek.

Benodigheden

Digibord

Theater is een wisselwerking tussen acteurs en publiek. Het publiek en de acteurs maken samen de voorstelling. Hoe beter het publiek, hoe beter de voorstelling, des te meer plezier voor het publiek en dus ook voor de spelers.

Sommige kinderen zullen bij theater in eerste instantie aan het tempo moeten wennen. Er zijn geen snel gemonteerde camerawisselingen, wel taal, spel en muziek met een eigen dynamiek. Er kan niet gezapt worden als het beeld even verveelt, en op alles reageren stoort medekijkers. Dat kan wennen zijn, zeker voor leerlingen zonder theaterkijkervaring. Als jij geconcentreerd kijkt, kan een acteur zich helemaal focussen op zijn spel en gaat hij dus beter spelen. Als er onrust is in de zaal (gekletst wordt of commentaar wordt gegeven), kunnen de spelers zich minder goed concentreren en wordt de voorstelling minder goed.

Attitude

Theater is een wisselwerking tussen acteurs en publiek. Het publiek en de acteurs maken samen de voorstelling. Hoe beter het publiek, hoe beter de voorstelling, des te meer plezier voor het publiek en dus ook voor de spelers.

Dat vraagt om een andere kijk -en luisterhouding dan als je een film kijkt. Er kan niet gezapt worden als het beeld even verveelt, en op alles reageren stoort medekijkers. Dat kan wennen zijn, zeker voor leerlingen zonder theaterkijkervaring. Als je geconcentreerd kijkt, kan een acteur zich helemaal focussen op zijn spel en gaat hij dus beter spelen. Als er onrust is in de zaal (gekletst wordt of commentaar wordt gegeven), kunnen de spelers zich minder goed concentreren en wordt de voorstelling minder goed.

Kortom: Hoe meer respect en aandacht jij als publiek aan een voorstelling geeft, hoe beter de voorstelling wordt.

Naar het theater gaan

Doel

Leerlingen maken kennis met de 'spelregels' van een theaterbezoek.

Benodigheden

Digibord

Vraag de kinderen of ze wel eens naar het theater gaan. Wat voor voorstelling(en) hebben ze gezien?

Hoe vonden ze dat?

Er zijn een aantal *spelregels* waar alle bezoekers zich aan houden. Die zijn handig om te bespreken:

- De voorstelling begint op een afgesproken tijd.
Als je te laat bent, dan mag je niet meer naar binnen.
- Mobiele telefoons moeten in het theater worden uitgezet. Ze kunnen leiden tot technische complicaties waardoor het geluid van de voorstelling verstoord wordt.
- Tijdens de voorstelling kun je niet naar het toilet. Zorg ervoor dat je van tevoren (op school of in het theater) al geweest bent.
- Jassen en tassen hang je aan de kapstok of geef je af bij de garderobe. Soms mogen ze mee de zaal in en dan kun je je jas en tas onder de stoel leggen.
- Het is in de theaterzaal niet toegestaan foto- en video-opnames te maken.

Veel plezier bij de voorstelling!

Na de voorstelling kun je verder met het online lesmateriaal.

U kunt dan op de homepage klikken op de knop: 'Na de voorstelling'

Heel veel plezier bij de voorstelling *Talking Hands*.

Na de voorstelling

Doel

Door te reflecteren op een kunstervaring vormen kinderen blijvende, persoonlijke en betekenisvolle herinneringen. Praten over kunst zet aan tot vragen stellen, inleven en verbeelding.

Kerdoel 55 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Tijd: 65 minuten

Nagesprek

Nagesprek

De reflectievragen zijn in vier categorieën ingedeeld. Deze categorieën kun je gebruiken om een lijn in het nagesprek te brengen, maar dat hoeft natuurlijk niet.

1. Persoonlijke ervaring – de beleving van de kinderen

- Wat vond je mooi?
- Wat vond je spannend?
- Waar moest je om lachen?
- Wat vond je niet leuk?

2. De voorstelling – Wat heb je gezien en gehoord?

- Wat heb je gezien? (denk aan: decor/kostuum/attributen/licht)
- Wat heb je gehoord? (denk aan: geluid/muziek)

Bespreek met de leerlingen het verschil tussen observatie en interpretatie. Hoewel iedereen dezelfde voorstelling heeft gezien, ervaar je het toch allemaal anders.

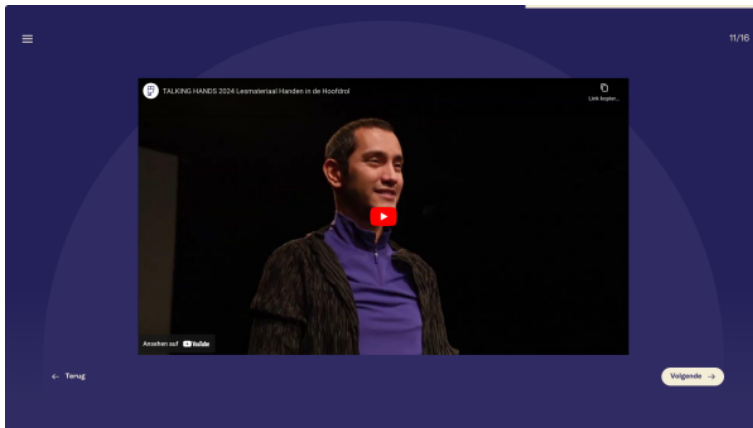
3. De makers – Onderwerp en betekenis

- Waar ging de voorstelling over? (let op, er bestaat geen goed/fout antwoord, dit is voor iedereen anders.)
- Heeft de voorstelling je aan het denken gezet? Ben je door het zien van de voorstelling ergens anders over gaan denken?

4. De wereld – De voorstelling in de context van onze tijd

- Gaat de voorstelling in op iets wat er nu gebeurt of gebeurd is in de wereld om je heen?

Het kan leuk zijn om ieder kind 1 woord te laten kiezen om de voorstelling te beschrijven. Al deze woorden samen omvatten dan waar de voorstelling over gaat.

Kijkje in de keuken

Doel

De leerlingen maken kennis met het werk van verschillende makers en de beroepen die betrokken zijn bij het maken van een theatervoorstelling.

Kerdoel 56 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed, met name kunstzinnige disciplines.

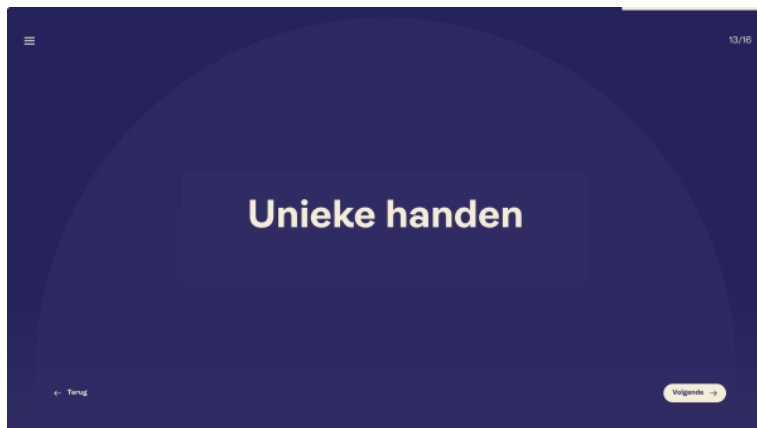
Bekijk het filmpje:

Vertel de leerlingen dat ze een filmpje gaan zien over hoe de voorstelling *Talking Hands* tot stand is gekomen. Je maakt kennis met hoe totaal verschillende kunstdisciplines samenwerken als vijf vingers van een hand. Bespreek na het kijken de verschillende 'beroepen' die samen hebben gewerkt in dit maakproces.

Vragen bij de video

Bespreek met de klas de vragen op het scherm.

Unieke Handen

Doel

De leerlingen staan stil bij verhalen die handen kunnen vertellen en gebruiken persoonlijke ervaringen van henzelf als inspiratiebron voor beeldend vormgeven.

Kerdoel 54 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren beelden en taal te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Kerdoel 55 Kunstzinnige oriëntatie

De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

Benodigheden

-Digibord

Per leerling:

-Gekleurd A4, 2x wit A4, tekenpotloden, lijm, verf, oude tijdschriften, balpen, schaar.

De grotschilderingen van Lascaux

In de voorstelling Talking Hands waren beelden van oeroude rotsschilderingen te zien die tienduizenden jaren geleden werden gemaakt door de prehistorische mens. Er zijn op heel veel plekken in de wereld grottekeningen gevonden, zoals in Australië, India, Indonesië, Zuid-Afrika en Argentinië. Ook in Europa zijn honderden voorbeelden van grottenkunst.

Bekijk met de klas de grotschilderingen van Lascaux op het Digibord

De oude schilderingen in de grotten van Lascaux waren één van de inspiratiebronnen voor de voorstelling. Vaak worden dit soort belangrijke archeologische vondsten per toeval ontdekt. In 1940 kropen enkele tieners en hun hond door een dunne spleet in de rotsen en ontdekten ze zalen vol met prehistorische tekeningen. Naast afbeeldingen van dieren zijn er deze schilderingen van handen gevonden.

Stel je voor dat je je hand op zo'n handschildering zou leggen, dan maak je misschien contact met een van je voor-voorouders en overbrug je een periode van tienduizenden jaren. Een soort highfive met het verleden...

Bespreek de volgende vragen met elkaar:

- Wie zouden deze handschilderingen hebben gemaakt volgens jou? Waardoor denk je dat?
- En zijn het eigenlijk afdrukken die je ziet of omtrekken?
- Waarom zouden deze handomtrekken gemaakt zijn?

Tekenopdracht

Handen zeggen veel over een persoon en zijn door de eeuwen heen een geliefd onderwerp in de kunst. Er wordt wel gezegd dat je de meesterschilder herkent aan hoe de handen geschilderd zijn.

Tekenopdracht

Vertel de leerlingen dat zij een eigen kunstwerk gaan maken met hun eigen handen als inspiratie. Deel A4tjes uit en een tekenpotlood.

Stap 1

Het Filiaal theatermakers

Schrijf/teken jouw antwoord op deze vragen:

- Wat hebben jouw handen allemaal aangeraakt sinds je wakker bent? Voorbeelden: een lichtknop, ontbijtspullen, kleding, water, etc.
- Hoe voelde dat? Voorbeelden: warm/ koud, zacht/ hard, glad/ ruw, etc.
- Welke ervaring(en) zullen je handen nooit meer vergeten? Voorbeelden: zand door je vingers, gebrand aan iets heets, sneeuw aanraken, etc.

Stap 2

Deel uit de (gekleurde) A4tjes, wit A4tje, gekleurde potloden, balpen, verf, lijm, scharen en oude tijdschriften.

Ga voor stap 3 door naar de volgende slide

Unieke Handen

Stap 3

- Leg je hand op het witte A4tje en teken hem over, zodat je ongeveer weet waar je zometeen kunt gaan schilderen, plakken en/of tekenen.
- Ga aan de slag met de materialen. Je hoeft niet binnen de lijntjes te blijven, want je knipt de hand later netjes uit.
- Knip de hand uit.
- Plak de uitgeknipte hand op het gekleurde A4-papier.
- Schrijf unieke hand-ervaringen in steekwoorden rondom je hand op het gekleurde papier.

Nb. Wil je versieringen tekenen? In de slideshow, op de volgende slide, kun je ideeën opdoen over verschillende patronen van handversieringen uit verschillende werelddelen. Laat de vormgeving van je hand passen bij de unieke ervaringen van jouw handen.

Bespreken unieke handen

Bespreken

Aan het einde van de opdracht kun je klassikaal of in groepjes elkaars werk nabespreken. Welke verhalen vertellen de handen? Hoe was het om deze opdracht te doen? Wat valt je op aan het werk van de ander? Zijn er overeenkomsten of verschillen?

Je kunt ook deze gezamenlijk handenkunst maken met de groep! Kijk daarvoor op: [Handprint Collage Art Activity - Little Bins for Little Hands](#)

Nawoord

Wij hopen dat jullie veel plezier hebben beleefd aan de voorstelling en dit lesmateriaal. We zijn nieuwsgierig naar jullie reacties, deze kun je versturen naar educatie@hetfiliaal.nl

Ben je benieuwd naar meer voorbeelden van hoe we creatief vermogen stimuleren? Hoe we kinderen uitdagen om vragen te stellen en een open houding aan te nemen? Bekijk dan de video.

Contact

Wil je regelmatig op de hoogte gehouden worden van onze voorstellingen, eduprojecten en andere activiteiten? Geef je dan hieronder op voor de nieuwsbrief.

Het Filiaal theatermakers
Educatiemakers Anne-Marie Knippels & Jorn Laponder

Kapelweg 7
3566 MK Utrecht
030 273 49 56

educatie@hetfiliaal.nl

Fotografie Remke Spijkers, Anne-Marie Knippels
Voorstellingsbeelden Talking Hands: Studio TOMIS
Ontwerp Flowdesign

Het Filiaal theatermakers wordt structureel gesubsidieerd door het Ministerie van OCW en de Gemeente Utrecht. En werkt in de provincie samen met Kunst Centraal.

